

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ ТА США

Стаття присвячена аналізу іноземної допомоги Україні, як інструменту зовнішньої політики Сполучених Штатів, який застосовувався з метою досягнення американських національних інтересів. Наукова проблема полягає в оцінці стосунків причини і наслідку між американськими національними інтересами і трансформаційними підходами до місця і ролі іноземної допомоги в системі пріоритетів американської зовнішньої політики, так само як і ролі інструменту іноземної допомоги в протистоянні глобальним проблемам, як важливого доповнення до традиційних інструментів зовнішньої політики.

Ключові слова: Ключові слова: іноземна допомога, зовнішня політика, глобальні проблеми, «м'яка сила», національні інтереси, пріоритети розвитку, Сполучені Штати Америки, Україна.

Сьогодні світ глобалізований і кожна держава підлягає впливу зовнішніх чинників, навіть такі доволі економічно та політично потужні країни, як Німеччина, Бразилія, Іспанія тощо. Можна сказати, що певний «імунітет» в цьому питанні мають найбільші світові країни: США, Росія та Китай. Та й вони не можуть повністю ігнорувати події, що відбуваються навколо, або зовнішню політику держав світу по відношенню до себе. Так і Україна. На сьогодні, тим паче, українська держава є здебільшого не суб'єктом, а об'єктом міжнародних відносин.

Сьогоднішня співпраця між Києвом і Вашингтоном знаходиться у гармонічній відповідності з внутрішніми і зовнішніми інтересами обох країн. Для України важливість відносин зі США пояснюється, перш за все, тим, що ця країна, яка є наймогутнішою державою світу, – в економічному, технологічному та військовому вимірах, а також у контексті політичного та культурологічного впливу, – продовжує займати позицію гарантування незалежності, суверенітету, територіальної цілісності і непорушності кордонів нашої держави.

Отже, визначальним для стабільного світового і регіонального положення та поступального розвитку нашої країни є партнерство зі Сполученими Штатами Америки. Фактично з моменту встановлення дипломатичних відносин (3 січня 1992 р.) зв'язки між державами розвивалися суперечливо й нестабільно. Становленню українсько-американських відносин сприяв перший офіційний візит Президента України Л. Кравчука до США у травні 1992 р., яким розпочато створення договірно-правової основи двосторонніх відносин на засадах взаємної довіри, рівноправного демократичного партнерства.

Основними напрямками розвитку американо-українських відносин базуються на двох векторах. Перший – прагматичний, полягає в тому, що незважаючи на внутрішні українські проблеми з демократією, реформами і свободою слова, співробітництво між Києвом і Вашингтоном залишається достатньо тісним і енергійним. Другий – демократичний, полягає в тому, що не- зважаючи на тісне і енергійне співробітництво,

українська влада піддається критиці через проблеми з демократією, реформами і свободою слова. [2]

Головним документом, який окреслює стратегію співробітництва США та України є «Хартія Україна–США про стратегічне партнерство» в редакції від 19 грудня 2008 року. У Хартії зазначено, що співробітництво між Україною та США ґрунтується на спільних цінностях та інтересах, що включають «поширення демократії та економічної свободи, захист безпеки та територіальної цілісності, забезпечення верховенства права, підтримку інновацій і технічного прогресу». Хартія підкреслює важливість двосторонніх відносин України і США та передбачає розширену співпрацю з широкого спектру спільних пріоритетів, що включають економіку, торгівлю, енергетику, оборону, безпеку, зміцнення демократії та культурні обміни.

У відповідності до Хартії про стратегічне партнерство, співробітництво США та України включає наступні компоненти [1] :

1. Співробітництво у сфері оборони та безпеки з метою подолання загроз глобальному миру;

2. Економічне, торговельне та енергетичне співробітництво з метою сприяння створенню робочих місць, економічному зростанню, підтримки реформ та лібералізації економіки, розвитку сприятливого для торгівлі та інвестицій бізнес-клімату і удосконалення доступу на ринки товарів та послуг;

3. Співробітництво заради зміцнення демократії, що включає такі компоненти:

- Зміцнення судової системи, підвищення професіоналізму, відкритості та незалежності суддів разом з покращенням правової освіти та доступу до правосуддя;

- Протидія транснаціональним кримінальним загрозам, таким як тероризм, організована злочинність, торгівля людьми та контрабанда наркотичних засобів, відмивання грошей та кіберзлочинність;

- Боротьба із корупцією шляхом посилення контролю з боку громадськості та засобів масової інформації, антикорупційних заходів, утворення підрозділів із внутрішніх розслідувань та удосконалення урядового регулятивного процесу;

- Реформування законотворчого процесу в Україні шляхом підвищення транспарентності, посилення підзвітності завдяки доступу громадськості та ЗМІ, а також поширенню інформації серед населення про діяльність Парламенту України;

- Гармонізація системи кримінального судочинства України з європейськими та іншими міжнародними стандартами та передусім прийняття нового Кримінально-процесуального кодексу, який відповідатиме стандартам Ради Європи;

- Збільшення допомоги на здійснення демократичних перетворень та ефективного державного управління з метою продовження Україною політичного прогресу та відданості демократичному розвитку.

4. Співробітництво у сфері освіти, наукових досліджень та культурних обмінів.

Незважаючи на те, що «Хартія про стратегічне партнерство» в останній редакції була укладена у 2008 році ще за попередніх президентських адміністрацій в США та Україні (відповідно В.Ющенко та Дж.Буша-молодшого), теперішнє керівництво обох країн підтвердило свою прихильність розвитку співробітництва між двома країнами в

дусі стратегічного партнерства. Одним з важливих джерел, на основі якого можна оцінити офіційну позицію Вашингтону щодо інтересів США в Україні, є виступ посла США в Україні Дж. Теффта в червні 2010 року напередодні візиту в Україну Державного секретаря США Х.Клінтон. У своєму виступі посол США в Україні назвав п'ять стратегічних пріоритетів співпраці уряду США з Україною [1]:

Зміцнення оборони та безпеки. Україна у розбудові власної державності бере до уваги 200-літній досвід США і вдячна Америці за підтримку системних економічних, політичних і законодавчих реформ, розвитку громадянського суспільства і неурядового сектору, зміцнення державних інституцій, демократії і захисту прав людини. З свого боку, Україна є надійним партнером США у переважній більшості безпекових напрямків сучасного світу. Як лідер у сфері ядерного роззброєння, політики нерозповсюдження, ядерної безпеки, Україна у цьому році здійснила наступний логічний крок – виконала свою частину зобов'язань згідно з квітневими 2010 р. домовленостями між Президентами В. Ф. Януковичем і Б. Обамою щодо вивезення з української території всіх запасів високозбагаченого урану. Це – черговий величезний внесок Києва у те, щоб світ став безпечнішим. Зі свого боку, Україна переконана у своєчасному виконанні Сполученими Штатами своїх зобов'язань щодо будівництва Харківської лабораторії для наукових досліджень на основі низько збагаченого урану.

Торговельно-економічне та інвестиційне співробітництво. Протягом останніх років значно збільшились масштаби проектів, які реалізуються американськими енергетичними компаніями в Україні. Зокрема, група енергетичних міжнародних компаній на чолі з американською «ЕксонМобіл» у серпні 2012 року стала переможцем конкурсу для укладення угод про розподіл продукції по Скіфській нафтогазовій ділянці глибоководного шельфу Чорного моря.

Спостерігається підвищення інтересу американських компаній до готельного бізнесу України. На фоні фактичного забезпечення потреб України у готелях вищого класу в найбільших містах України, зберігається гострий дефіцит якісних готелів середньої цінової категорії, які добре представлені в США. Відповідні американські готельні мережі можуть бути зацікавлені у виході на український ринок, у т.ч. на основі франчайзингових угод. Так, Marriott International у найближчі роки планує відкрити в Україні щонайменше 9 готелів.

У сфері ядерної енергетики реалізується проект з постачання американською компанією «Westing house Electric Company» ядерного палива американського виробництва для українських АЕС, а також проект американської компанії «Holtec International» щодо створення централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива для низки українських АЕС.

Науково-технічне співробітництво, високі технології. Правовою основою українсько-американського співробітництва у сфері науки і технологій є двостороння міжурядова Угода про співробітництво у сфері науки і технологій, яка була укладена 4 грудня 2006 року з метою сприяння зміцненню наукового та технологічного співробітництва між державами шляхом поглиблення та інтенсифікації зв'язків між науковими та технологічними устано- вами, обміну досвідом, інформацією,

технологіями у сферах, які становлять обоюсторонній інтерес. У рамках двосторонніх угод у сфері ядерного нерозповсюдження Сполучені Штати продовжують надавати, зокрема через Український науково-технологічний центр, допомогу Україні на перекваліфікацію науковців, задіяних в минулому в програмах створення зброї масового знищення. На бюджетні кошти США реалізуються грантові програми в контексті конверсії їхньої діяльності у цивільну сферу.

США є найбільшою країною-донором технічної допомоги Україні, в тому числі з питань ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Внесок США до Чорнобильських проектів складає понад 360 млн. дол., або майже третину від усієї вартості робіт на об'єкті «Укриття».

Наукові обміни між Україною та США тривають з початку 90-х років та здійснюються переважно на кошти американського уряду. Відповідні програми фінансуються Конгресом, Державним департаментом і Агентством США з міжнародного розвитку та реалізуються через низку американських організацій, зокрема таких, як Рада з міжнародних досліджень та обмінів (IREX), Американські ради з між-народної освіти, програми ім. Фулбрайта та «Відкритий Світ». Відповідні обмінні програми між нашими державами охоплюють низку наукових галузей та прикладних дисциплін і викликають значний інтерес експертних і наукових колах України.

Гуманітарне співробітництво. Гуманітарне співробітництво між Україною та США базується на чотирьох профільних угодах, зокрема Угоді між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про гуманітарне і техніко - економічне співробітництво, Угоді між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про охорону і збереження культурної спадщини, Меморандумі про взаєморозуміння між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки щодо основних напрямів та цілей програми допомоги з боку Агентства США з міжнародного розвитку, Міжвідомчому договорі про співробітництво між Державним комітетом архівів України та Меморіальним музеєм Голокосту Сполучених Штатів Америки.

Протягом останніх років такі українські зірки, як оперні співаки В. Гришко та Ю. Міненко, піаніст В. Самошко, переможниця «Євробачення-2004» Р. Лижичко, гурт «Океан Ельзи», народні артисти України, співаки Н. Матвієнко та О. Пономарьов, Національний симфонічний оркестр Одеської Філармонії і Київський симфонічний оркестр, Національний академічний ансамбль народного танцю ім. П. Вірського, дитяча балетна студія Вадима Писарева при Донецькому національному оперному театрі ім. Анатолія Солов'яненка, зірки балету К. Чебикіна та Д. Матвієнко демонстрували свою майстерність на кращих концертних майданчиках Америки. Прикрасою культурного життя Вашингтона у 2012 році став концерт народної артистки України, прима Віденської опери Вікторії Лук'янець.

Нового імпульсу культурно-мистецькому співробітництву України та США надало відкриття в м. Вашингтон Українського культурно-інформаційного центру у складі Посольства України у США. І хоча питання про придбання або будівництво окремого приміщення ще не вирішене, що у повній мірі відповідало б потребам і завданням

функціонування установи, активна робота з широкого представлення багатогранного культурного надбання України на теренах США продовжується в приміщенні Посольства.

Боротьба з корупцією. США вважають боротьбу з корупцією абсолютно необхідною для покращення економіки. США надають консультативну та технічну експертну допомогу з метою раціоналізації та більшої прозорості урядових процедур, що допоможе усунути можливості для корупції, зокрема, підтримують внесення змін до закону про державні закупівлі, щоб привести його у відповідність до рекомендацій Світового банку, ЄС та Агентства США з міжнародного розвитку (USAID). США надають сприяння у впровадженні стандартизованого тестування для вищої освіти та здійсненні реформи судової системи з метою зменшення рівня корупції. Уряд США також надає 1,5 млн. дол. для впровадження електронної митниці – електронної системи контролю імпорту, яка відповідає стандартам ЄС, що також буде зменшувати можливості для корупції на кордоні.

Зміцнення демократії і свободи преси. Оскільки «ефективне верховенство права має вирішальне значення для сильної демократії», США сприяють розробці законодавства щодо реформи системи кримінального судочинства. З огляду на те, що демократична система не залежить тільки від самої правової системи, свобода засобів масової інформації також вважається важливою складовою демократії, яку необхідно захищати і розширювати.

Допомога відіграє досить важливу роль у просуванні нових ініціатив, вносить в українську практику новітні підходи та прогресивні ідеї, що через певний час знаходять своє втілення в державній політиці. Хоча зарубіжна допомога через пасивну позицію українських державних структур та відсутність чіткої концепції національних інтересів та стратегії розвитку керується скоріше інтересами США, а не України, заходи, що реалізуються в рамках програм допомоги, також відповідають інтересам України, яка прагне ефективно впровадити ліберальну модель розвитку.

Список використаної літератури:

1. Васильєва М.О. Зарубіжна допомога уряду США Україні: Мотивація і Результати / М.О. Васильєва // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2012. – №107. – С. 65-76.

2. Камінський Є.Є. Українська перспектива в нових внутрішніх і міжнародних умовах розвитку / Є.Є. Камінський // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – К.: ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка, 2010. – Вип. 94. – С. 3-10.

3. Моцик О.Ф. Сучасний стан і перспективи розвитку українсько-американських відносин / О.Ф. Моцик // Зовнішня політика і дипломатія: досвід, моделі, традиції. – 2012. – №19. – С. 45-67.

4. Чекаленко Л.Д. Україна – США: від проектів до реалій / Л.Д. Чекаленко // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2012. – № 107. – С. 23-54.

5. Хартія Україна-США про стратегічне партнерство у редакції від 19.12.2008 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?reg=840_140

Степаненко М.

СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК ПАРТІЙНОЇ СИСТЕМИ У НІМЕЧЧИНІ

У Статті аналізуються особливості розвитку партійної системи Німеччини у наш час.

Ключові слова: партійна система, партія, принципи партії, розвиток.

Актуальність даної теми полягає у тому, що політичні партії у Німеччині є надзвичайно важливими, адже вони не тільки сприяють розвитку політичної системи Німеччини, але й сприяють формуванню політичної волі народу.

Для початку, опишемо структуру ФРН як держави. Федеративна Республіка Німеччина – демократична парламентська федеративна держава, яка була заснована у 1949 році. Її столицею є Берлін. Офіційною мовою Німеччини є німецька. Законодавча гілка влади має двопалатну систему: в законодавстві поряд із Німецьким Бундестагом у прийнятті законів бере участь Бундесрат, що складається з представників, делегованих земельними урядами, які захищають інтереси земель. Згідно з Основним Законом влада президента обмежена, значно більше владних повноважень надано канцлеру (прем'єр-міністру). За державним устроєм Німеччина – федеративна держава, що складається з 16 федеральних земель, кожна з яких має свою конституцію, парламент і уряд. Найвища державна влада належить федерації. Федеральні землі на федеральному рівні представлені Бундесратом, який бере участь у законодавчій діяльності федерації.

Що стосується виборчого права, то воно є загальним, рівним і таємним, у виборах громадяни мають право брати участь починаючи з 18-річного віку (на комунальних виборах – з 16 років). Вибори до Бундестагу відбуваються кожні чотири роки.

У Німеччині існує багатопартійна система, партії мають особливе конституційно-правове становище та користуються державною фінансовою підтримкою. [3, с. 3]

Яким же чином та в яких умовах сформувалися та продовжують формуватися політичні партії, які становлять сьогодні основу політичної системи ФРН? Слід зазначити, що з 36 партій, які висували своїх кандидатів на перші вибори до бундестагу в 1949 році, лише чотири були в змозі протягом півстоліття стабільно долати під час виборів 5-відсотковий бар'єр, аби здобути три прямі мандати. Те, що в Німеччині іменується політичним ландшафтом країни, створювалося після війни практично на порожньому місці. І все-таки ледве більш ніж за півстоліття у ФРН вдалося створити партійну систему, що вважається однією зі зразкових у Європі, якщо не в цілому світі. А починалися ці процеси у момент, що у німців називається “нуль годин” – у травні 1945-го. Відразу ж вийшла з підпілля і легалізувалася найстаріша в країні партія – Соціал-демократична партія Німеччини (СДПН), основи якої були закладені ще у 1863 році. Одночасно на політичній арені знову виникла Комуністична партія Німеччини (КПН), що відійшла від лівого крила соціал-демократії після Першої світової війни. У